

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA OFICIALA A EPISCOPIEI ARADULUI

Redacția și Administrația
ARAD, STR. EMINESCU 18

APARE DUMINEÇA
Redactor: Pr. Demian Tudor

ABONAMENTUL:
Pentru particulari pe an 5000 lei.

ȘCOALA ȘI VIAȚA

A vorbi despre școală și a vorbi despre viață, este aproape același lucru, pentru că școala e viață, așa cum viața este școală. Experiența școlii și experiența vieții sunt doi factori cari se întregesc reciproc în așa fel, încât în urma unei perfecte colaborări, se suprapun și se identifică. Școala dă ceea ce-i lipsește vieții, iar viața, în schimb, oferă ceea ce școala nu poate avea. E adevărat, că aceasta este o stare de principiu, dar când în realitate nu este așa, înseamnă că ori în viață, ori în școală, există ceva putred, care perturbă simbioza lor firească și le creiază drumuri divergente, împotriva menirii fiecăreia din ele.

Nu ne interesează aici atât viața ca școală, cât mai ales școala ca viață, pentru că vieții numai rareori i s'a putut tăgădui caracterul de școală, sau de experiență în miniatură a vieții și de pregătire pedagogică pentru însăși experiența vieții, sau pentru viața însăși.

Rostul școlii este de a educa, adică de a cultiva în om toate puterile bune, vizibile sau latente, ale sufletului; de a transforma pe om încă din vremea copilăriei, când poate fi mai mlădiat și când încă răul n'a ajuns să pună prea multă stăpânire tiranică asupra lui; în sfârșit, de a-l îmbunătăți, de a-l innobila, de a zugruma în el tot ce este bestialitate ori rău atavic și de a-l deprinde în cele mai bune orientări pentru viață. Școala care n'a ajuns la acest rezultat, a făcut o muncă în zadar, sau chiar un rău, primind dela societate oameni fără diplome, pentru a-i restitui apoi diplome fără oameni, sau fără oameni educați și innobilati. Este ceva similar cu șarlatania unui institut de horticultură, de a scoate pe piață pădureți innobilati numai pe etichetele legate de ei, nu și aievea.

O greșală fundamentală, care a făcut ca școala să iasă din rosturile ei, a fost — și poate mai este încă — unilateralitatea. S'a căutat numai instrucție, didacticism și intelectualism.

S'a căutat numai educarea minții, cu neglijarea aproape completă a celorlalte laturi ale sufletului elevilor. De aici apoi a urmat consecința firească: știință pentru știință și nu știință pentru viață; știință pentru o bună notă în catalog și nu pentru o bună orientare în viață. Și aceasta, chiar în școala secundară, care a devenit aproape exclusiv o școală pentru educarea numai a unui mic fragment din sufletul elevilor, în special pentru educarea memoriei.

Evident, că aceasta nu este o educare și o innobilare propriu zisă. Pentru că a educa înseamnă a innobila toate facultățile sufletului și nu a desvolta pe unele, neglijând pe altele; înseamnă a pregăti pe elev pentru viață, făcându-l mai util societății.

Școala nu trebuie socotită — cum greșit s'a făcut adeseori — ca o magazie de cunoștințe, cari să facă din memoria elevilor un bun registru de intrate și ieșite. Ci cunoștințele pe care le administrează ea elevilor, în doze bine calculate, trebuiesc adresate și sentimentului și voinței, tot atât de mult cât intelectului, pentru că ele nu sunt altceva, decât mijloace de pregătire pentru orientarea în viață a omului întreg, în totalitatea facultăților sale sufletești. Viața însăși, nu e unilaterală. Ea este un complex de compartimente și-i cere omului activități multiple și variate în care acesta trebuie să-și angajeze nu numai o minte educată, ci tot atât de mult un sentiment innobilat și o voință bine cultivată. E o realitate care poate fi verificată la fiecare pas și de aceea, școala trebuie să țină seama de ea, spre a nu face o simplă și inutilă risipă de timp, de energie și de bani.

„Non scholae, sed vitae discimus” — glăsuște un străvechiu dicton. Într'adevăr, cea mai mare și cea mai bună școală e viața. Dar nici în dictonul de mai sus și nici în realitate, viața cu experiențele ei, sau viața ca școală,

nu exclude școala propriu zisă. Ea o complectează în foarte multe părți și o verifică în general, dar n'o face superfluă. Cei care, fără prea multă educație școlară, dar bogați în școala vieții, s'au dovedit a putea sesiza orientări mai bune în toate problemele vieții, decât alții cu mai multă educație școlară, sunt numai fericiți excepții. Regula însă e alta, căci școala a rămas necesară pentru toate timpurile și la toate popoarele. Iar această necesitate este impusă de utilitatea ei și de menirea ce o are: de a face din omul materie brută, un obiect de artă în toate aspectele lui și de a-l red. astfel vieții și societății. Dacă însă școala nu corespunde acestei utilități, ea nu mai e necesară. Mai mult prețuește un om lipsit de școală multă, dacă e corect, cinstit, cuvințios în fața adevărului și e un caracter întreg, decât o sută de imbecili cu diplome, cărora școala nu le-a format un caracter cu adevărat uman și umanitar și nu i-a innobilat. E de preferat pădurețul din pădure, față de cel crescut singur în sēră și marcat cu o etichetă falsă.

Datorită faptului, că școala, dela care s'a așteptat totul, n'a dat ucenicilor ei decât o instrucție rece și numai ceva prea puțin mai mult decât o diplomă care dă dreptul de înțâietate la o slujbă plătită, s'a ajuns la aberația, ca cei cu diplome să fie îndreptățiți la îngâmfare față de cei cu mai puțină școală. În loc de educație, de innobilare, școala le-a dat instrucție și diplome. Dar datorită aceluiași fapt, există și o a doua aberație: a celor fără școală, sau cu școală mai puțină. Aceștia disprețuesc tot ce-i școală și diplomă înaltă, desigur numai acei ce și-au putut înfiripa un rost în viață. Ei însă uită — și nu e de mirare — că în viață adeseori se poate răzbi și prin anumite circumstanțe, în afară de „diplome“, de pricepere și de merit rezultate din educația școlară, — și că la posturile lor ori când ar putea fi înlocuiți, nu numai fără pierdere, ci chiar cu mult câștig.

Amândouă taberele sunt în eroare. Dar trebuie să recunoaștem totuși, că până la un punct oarecare, amândouă au dreptate. Experiența școlii propriu zise și cea a vieții se suprapun, se complectează reciproc, dar nu se pot înlocui și nu se pot exclude. Fiecare își are contribuția sa specifică. Dar contribuția școlii propriu zise, adeseori e invizibilă, iar cea a vieții n'o poate substitui sută la sută.

La noi, școala își are conducerea supremă în Ministerul care, pentru menirea în spre care vrea să îndrepte pașii desorientați și rătăciți ai școlii noastre, se numește „al Educației Na-

ționale“. Numele conducerii supreme a școlilor e suficient pentru a înțelege noi tendința ce o are, de a repune școala în făgașul ei firesc.

Abia am depășit războiul, această cruntă vânturătoare a popoarelor. E timpul, ca omenirea să-și întoarcă pașii din vechile drumuri care au dus-o la hecatombe. E necesară o schimbare de concepții rătăcite și de metode anapoda, în toate compartimentele vieții. Oare în școală se va schimba ceva? Dacă într'adevăr vom constata că școala innobilează sufletul întreg și nu fragmentar al tinerelor vlăstare, va fi un semn că și-a regăsit menirea ei. Dar până atunci, calificativele notate în cataloage cu cifre ca 1, 2, 3, la diferite materii, nu pentru neștiință, ci pentru o conduită „enervantă“, vinovată sau nu, discalifică nu numai pe elev, ci în egală măsură, pe cel ce le dă și școala însăși.

P. Dehelocanu

Evul mediu în gândirea contemporană

Evul mediu corespunde în istorie cu perioada între căderile celor două capitale ale imperiului roman, Roma (476) și Constantinopol (1453), perioadă care este prezentată ca cea mai neagră din toată istoria omenirii, nu atât pentru că ar fi fost un ev mort și întunecat, ci mai ales pentru faptul că'n această epocă, rolul determinant l-au avut stăpânirile teocratice.

Nimeni nu vorbește despre starea de sclavie a omenirii înainte de el sau despre psihologia barbară a popoarelor în epoca migrațiunii, mai târziu, ca despre o stare morbidă în evoluția societății, ci toți înșii mai puțin sau mai mult inițiați în tainele istoriei, defăimează fără scrupule o epocă, a cărei activitate și progres nu le-au judecat până la sfârșit. Într'adevăr, de câte ori ai ocazia ca să stai de vorbă, fie prin viu grai sau prin scris, cu așa firi protipendadici ai societății de azi, din gândurile și acțiunile întreprinse de ei, se deprinde cea mai crasă averșiune, față de concepția de gândire și stăpânire a evului mijlociu,

Socotim dela început, că judecata lor nu prezintă nimic serios și că verdictul dat evului mediu este unul parțial și interesat și nici decum unul drept și altruist. Să ne explicăm puțin. Dacă istoria n'ar fi avut evul acesta teocratic, astăzi n'am putea vorbi nici de cultură, nici de civilizație, — cu cari contemporaneitatea se mândrește atât de mult, și a căror rădăcini

principale sunt înfipte adânc în el. Iar ideea de libertate a fost mai luminosă trăită aci decât în lumea antică și chiar decât în cea modernă și contemporană, sau după cum observă N. Iorga: „prin creștinism ideea de libertate a făcut un mare progres și a câștigat teren în conștiința și în viața maselor populare infinit mai mult decât în perioada istoriei greco-romane, iar în timpurile moderne această idee, în unele privințe a suferit îngrădiri mult mai mari decât în timpul creștinismului primar sau în timpul evelui mediu”. (Evoluția ideii de libertate 1928).

Epoca medie nu cunoaște nici cucuta lui Socrate, nici tirania materialistă a evelui modern, ci mai de vreme iubirea și creația. Iubirea față de omul care se sbătea în cloaca barbarie primare, periculoasă din toate punctele vedere.

Dacă n'am fi avut evul mediu, cu concepția lui teocratică n-am fi cunoscut o Franță creștină a lui Clovis (486), n'am fi recunoscut Bulgaria lui Boris (864), nici creștinismul sârbilor (868) și al boemilor (950), sau pe cel polonez (1025) și pe cel rus, înfăptuit sub Vladimir cel mare.

Viața popoarelor barbare, era „o viață dominată de patimi, de vicii și de instincte primare”. Evul mediu a avut meritul de a le domestici prin sămânța creștinismului, pe care acest ev a sămănat-o în mijlocul lor. „Acel oropsit ev mediu, cu austeritatea lui morală, cu viața lui întregă dominată de credința creștină, este veacul în care barbaria — prin puterea lui Hristos — a devenit civilizație; fără el, mult târbișta civilizație modernă ar fi fost o imposibilitate. Hoardele asiatică ar fi rămas în aceeași stare de barbarie în care au venit. Ele nu s'au plecat imperatorului, ci lui Hristos. Pe de altă parte, civilizația europeană este superioară oricărei civilizații umane; e aici dovada că rădăcinile dăinuirii ei sunt într-o doctrină din care țășnește adevărata civilizație umană, creștinismul” (Diacon N. Mladin: Doctrina despre viață a profesorului N. Paulescu, 1942, pg. 54). Sau cum s'a exprimat H. Taine în 1891: „Bătrâna Evanghelie oricare i-ar fi învelișul actual, este încă și va fi cel mai bun auxiliar al instinctului social”.

Dar și sub raportul creației spirituale evul mediu a adus după sine gândirea metafizică și religioasă, cea mai bine încheșată, așa după cum nici problemele filosofiei n'au fost uitate, dintre cari unele fac și azi mare vâlvă în lumea gânditorilor. Ce să mai spunem despre clemența administrației? Dar despre crearea Universităților din acest timp, cari au deschis „câmpul cercetărilor omenești de mai târziu în toate domeniile”? Și peste toate acestea evul mediu se poate mândri cu ideea de egalitate și de abolire a sclă-

vajului antic, și cu ideea păcii și înfrățirii neamurilor.

A vorbi azi despre evul mediu, nu înseamnă că am vrea să oprim istoria din mersul ei și să ne întoarcem la timpurile apuse. Ci doar o mică evidență, că evul mediu n'a fost nici barbar, nici întunecat, și a jucat și el la vremea sa, un rol care n'a fost tocmai de mică importanță, nici chiar pentru vremurile de astăzi.

prof. I. Petrilă

Despre ce să predicăm?

Duminecă în 20 Ianuarie 1946 să vorbim despre: CREAȚIUNEA LUMII.

Un astronom evlavios (At. Kircher) și-a procurat un glob terestru pe care era înfățișat foarte frumos cerul cu stelele. Într-o zi veni la el un cunoscut ateu, pe care în zadar cercase să-l convingă despre existența ființei lui Dumnezeu. Când ateul văzu globul artistic lucrat, întrebă plin de uimire:

— „Cine a făcut această lucrare perfectă?” —
Astronomul răspunse că n'a făcut-o nimeni; poate se va fi făcut singură, din întâmplare. Ateul se miră de acest răspuns, dar după ce astronomul rămase la răspunsul său, el se supără și întrebă nu eumva îl ia în răs. Atunci astronomul păși în fața ateului și-i grăi:

— „Tu zici că este nebunie a susține că acest glob terestru de lemn, hârtie și alamă nu e făcut de nimeni, ci s'a format dela sine? Dar nu e oare cea mai mare nebunie să zici: Acest lucru mic trebuie să fie făcut de cineva, pe când marele și minunatul univers s'a făcut dela sine?”

Ca și astronomul și ateul în fața globului terestru, așa stăm cu toți în fața lumii, chinuți de întrebarea cea mare: Cine, din ce, cum și cu ce scop a făcut lumea, cu minunatele ei legi și cu nenumăratele ei lucruri și ființe?... La întrebarea aceasta, cât se poate de grea, s'au dat multe răspunsuri, care toate pot fi cuprinse între aceste două: Unii sunt de părerea că lumea a ieșit din materia eternă, prin jocul întâmplării oarbe. Alții spun că lumea este creiată de Dumnezeu din nimic. De o parte avem părerea materialistilor; de alta avem credința creștinilor. Să le cercetăm pe amândouă și să le lămurim la lumina științei și a credinței creștine.

Știința, de când există, s'a muncit cu întrebarea despre originea lumii, dar până astăzi n'a putut răspunde decât prin ipoteze și teorii care se contrazic și se răstoarnă unele pe altele. Până în prezent, și poate pentru totdeauna, originea lumii pentru știință este un mister, o enigmă cu neputință de pătruns. Unii învățați s'au mulțumit să afirme că materia este eternă și că toate lucrurile și ființele ei

s'au născut și dezvoltat din hasard, la întâmplare. Cei mai mulți însă dintre ei, înlătură întâmplarea dela începutul lucrurilor și a ființelor, și, sau declară că originea lumii este ascunsă într'o taină nedeslegată, sau aderă la învățătura creștină despre face-rea lumii.

Religia creștină învață că lumea își are începutul în iubirea creatoare alui Dumnezeu. Tot ce se creiază, din iubire se creiază. Cine înțelege ce-i iubirea creatoare, înțelege și creațiunea. Lumea este creațiunea lui Dumnezeu. Din veșnicie a existat numai Dumnezeu, adică *Ființa, Viața* numărul 1, care prin însași numirea și definiția sa de *Ființă și Viață* în sine, este creatoare de ființă și viață. Ființa răspândește ființă și Viața viață. Când neantul sau nimicul din jurul ființei a fost pus în mișcare și a fost chemat din neființă la existență, la viață, în momentul acela avem începutul lumii. — Mister este și acest fapt, dar un mister luminos, un mister care ne face să înțelegem că „ceva a existat din eternitate” și că la începutul tuturor începuturilor, — care coincide cu începutul timpului — ne aflăm „în prezența unui raport al cărui termen sunt un Creator și o creație” (M. Ștefănescu), Dumnezeu Creatorul atotputernic și atotînțelept și lumea creată, ca să se conducă după legile eterne și perfecte pe care i le-a dat și imprimat El în momentul creației.

Cu alte cuvinte, în fața lumii ne aflăm ca și ateul și astronomul — amintiți ceva mai înainte — în fața globului terestru: nu ne putem imagina lumea fără de un Creator inteligent, prevăzător și cunoscător al tuturor legilor și puterilor cu care este înzestrată natura, după cum nu ne putem închipui un glob pământesc în miniatură fără de un maestru creator, care în momentul când s'a apucat de lucru a avut, cel puțin în minte, un plan și un scop, după care a lucrat și desăvârșit opera. Cu deosebirea că Dumnezeu creiază din nimic, *Deus ex nihilo*, pe când omul creiază, din materia creiată, imitând legile și planurile marelui Creator. Astfel am răspuns la primele două întrebări pe care ni le-am pus dela început: Cine și din ce a făcut lumea? Dumnezeu, din nimic, din gândirea sa atotînțeleaptă și prin voința sa atotputernică. Rămâne să mai răspundem și la celelalte două întrebări: Cum și cu ce scop a făcut Dumnezeu lumea?

Nici în privința facerii și finalității lumii, știința nu ne poate da răspunsuri certe și mulțumitoare. Reprezentanții ei au formulat numeroase teorii și ipoteze despre lume și viață, dar niciuna n'a putut fi nici verificată, nici acceptată. Iată de pildă, cea mai vestită dintre teoriile cosmogonice, teoria lui Kant-Laplace. După teoria aceasta, lumea s'a format în felul următor: la început a existat materia în formă de aburi, gaze care umpleau spațiul imens al universului. Dela o vreme, în urma gravitației, gazele au în-

ceput să se condenseze, să formeze puncte de atracție și de concentrare. În urma atracției și concentrării gazelor, masa materiei a luat forma unui glob, care a început a se mișca și învârti; încet, apoi tot mai repede. Cu cât, în urma concentrării, periferia devine mai mică, cu atât mișcarea devine mai mare. Cu vremea puterea centrifugală (fuga de centru) a devenit mai mare decât puterea centripetală (fuga către centru). Și atunci, din masa originară s'a desprins pe la ecuator un cerc, un inel care la început se învârtea împrejurul globului, apoi în urma vitezei tot mai mari s'a rupt și a format și el globuri noi și cercuri noi împrejurul sferelor, și tot așa până ce s'a umplut universul de astre. Căldura evaporând în spațiu, materia condensată s'a răcit treptat și astfel volumul i-a devenit tot mai mic, până la mărimile de astăzi ale stelelor. — Așa s'au născut sistemele planetare și împreună cu ele pământul, după teoria lui Kant-Laplace.*

Teoria aceasta ingenioasă a fost până în prezent mereu modificată și criticată. Deși nu cuprinde nimic în contra divinității creatoare, nici contra finalității, — pentru că nu exclude existența Creatorului, — învățații i-au găsit o mulțime de defecte și i-au pus numeroase întrebări la care nu se poate răspunde: De unde este masa originară a materiei?... De unde vine gravitația? Cum începe atracția și condensarea gazelor (când una dintre legile lor este difuzarea, nu concentrarea)? Unde este spațiul în care a evaporat și s'a ridicat căldura, (când tot spațiul era plin de gaze)? Cum și de unde începe mișcarea și rotația, când greutatea lucrează în direcția liniei drepte? Cum s'au format inelele și din inele satejiții, dintre care unii se mișcă în direcție contrară corpului din care s'au rupt? Cum din acelaș corp s'au rupt și format corpuri cu mișcări diferite și în sensuri diferite?... și altele, — sunt tot întrebări care rămân fără de răspuns. Știința, cu toată bunăvoința ce o are față de teoria aceasta și cu toate că în manualele școlare este luată ca expresia științei, nu

* După ipoteza lui Buffon, corpurile planetare s'au format din deformările urmate de rupturi în masă pe care le provoacă stelele fluide când se întâlnesc sau se apropie prea mult deolaltă.

După ipoteza lui Chamberlain-Multon, un corp străin trecând prin apropierea soarelui, a provocat explozii și erupții, care au aruncat din soare porțiuni considerabile de materie în 'oate direcțiile și au format astfel corpurile cerești.

După ipoteza lui Faye, haosul primordial a fost format dintr'o materie foarte puțin densă, înzestrată cu o rotație internă lentă, care duce la condensare.

După ipoteza lui Du Ligondés, materia, masa gazoasă originară era compusă din foarte multe molecule, animate de mișcări dezordonate, care prin hazard au dat naștere corpurilor cerești.

După ipoteza lui Lockyer, negurile cosmice, prin atracție și rotație s'au condensat, s'au contopit și se contopesc fără încetare.

După ipoteza lui Arrhenius, masa primară, prin forța atracției, a rotației și a ciocnirii stelelor, a dat naștere unor spirale nebuloase, din care s'au născut sistemele planetare.

După ipoteza lui Jeans, spirala era mai deasă la mijloc și mai subțire la capete, din care cauză, în urma atracției, s'a secționat în mai multe părți, care formează corpurile cerești.

și-a însușit-o decât ca o simplă ipoteză, folositoare ca unealtă de lucru, în lipsa alteia mai bună, dar fără să-i acorde autoritatea și forța adevărului.* Tot așa stăm și cu celelalte teorii cosmogonice.

La întrebarea: Cum și cu ce scop a fost creată lumea, religia creștină are răspunsul în Geneză (Moise: Cartea Facerii, cap. 1). Aci avem răspunsul cel mai mulțumitor, care împacă știința cu religia și rațiunea cu credința.

Profetul Moise face despre creațiune un referat cât se poate de simplu, pe înțeles și de acord cu științele care au de obiect istoria și structura pământului (Geologia, Paleontologia, Biologia, etc.). El ne spune că „Dumnezeu a făcut cerul și pământul“, adică universul, prin puterea voinței sale atotputernice și a cuvântului său atotînțelept și creator: A zis: Să fie! Și s'a făcut... ** La început, după creația generală a stihilor lumii, care sunt elementele materiei, totul era haos, întunec, tohu va bohu, din care El face cosmosul, frumusețea, ordinea și armonia, în timp de șase zile. În ziua întâi face lumina, în ziua a doua cerul, în ziua a treia pământul cu toate plantele, în ziua a patra s'au arătat soarele, luna și stelele, în ziua a cincea viețuitoarele din apă și din aer, iar în ziua a șasea animalele pământului și omul.

În descrierea aceasta — cu totul lipsită de elementul fantastic al miturilor pe care le întâlnim în povestirile despre creațiune din cosmogoniile păgâne — Moise nu ne face o expunere științifică despre facerea lumii, ci una religioasă, ca să ne arate pe Dumnezeu în opera creațiunii, planurile, atotputernicia și atotînțelepciunea lui, așa ca să fie înțelese de orice minte sănătoasă. Cu toate acestea, în descrierea creațiunii pământului, Moise se descopere ca un mare geolog, ca un bărbat de știință care scrie pentru toate veacurile și pe înțelesul tuturor oamenilor.*** În liniile ei mari, știința de astăzi ur-

* H. Poincaré a spus: „Chiar dacă n'ar exista decât sistemul solar, eu n'aș îndrăzni să aleg vechea ipoteză a lui Laplace“.

** „Puterea cauzatoare este voința, creațiunea e fapta lui Dumnezeu“ (Grove).

*** Ampère: „Succesiunea în care vin pe lume ființele organice formate, este exact succesiunea celor șase zile, cum este expusă în Geneză. Moise, ori a avut o cultură totașa de adâncă în științele naturale, cum e cea a secolului nostru, ori a fost luminat de Dumnezeu“.

Lapparent: „Dacă ar trebui să rezum în 40 rânduri achizițiile cele mai autentice ale Geologiei, aș copia textul Genezei, adică istoria creației lumii, așa cum a făcut-o Moise“.

Linné: „Este demonstrat pe cale materială că Moise a scris numai sub revelația Creatorului naturii“.

Ferrière: „Datele experimentale ne arată că la originea primordială a fost un plan care atestă în mod incontestabil o inteligență și o idee conducătoare; legile fizice și naturale care prezidează cu constanță și statornicie la desfășurarea tuturor fenomenelor, fac să iasă în relief această inteligență și această idee conducătoare“.

Cuvier: „Moise ne-a lăsat o cosmogomie a cărei exactitudine se verifică în fiecare zi într'un mod admirabil“.

Queenstedt: „Moise a fost un mare geolog“.

J. B. Biot: „Moise ori avea o cunoștință științifică tot atât de profundă ca a veacului nostru, ori a fost inspirat“.

mează aceeași clasificare și aceeași ordine în înșirarea epocelor geologice, pe care o aflăm în Geneză: dela general la special și dela ființele inferioare la cele superioare, cele anterioare fiind o pregătire și o condiție pentru cele următoare, ceea ce arată că Moise a fost un mare inspirat atunci când a scris Geneza. Dacă sunt și deosebiri între referatul biblic despre creațiune și cel al științelor naturale, acestea se întâlnesc numai în chestiuni care nici în știință nu sunt lămurite și care destuleori au fost niște simple „erori pozitivistice“, „erezii științifice“, afirmații efemere și cunoștințe imperfecte, care nu pot răsturna adevărul.

În ziua primă a fost creat elementul luminei. E prima condiție pentru creațiile următoare. La întunec nu se poate crea și desvolta nimic. Lumina este elementul primordial și esențial al vieții și al progresului. — În ziua a doua a fost creat cerul prin despărțirea apelor de sus, — aburi, nori, — de apele de jos (râuri și mări). Acum se formează atmosfera, cu aerul respirabil, prielnic apariției vieții. Suntem în epoca lipsită de viață (azoică), după care urmează epoca primară. — În ziua a treia pământul se solidifică, se ivește uscatul și se naște regnul vegetal. Apare viața. În condițiile de căldură și umezeală, pe care le oferea tinerețea pământului, crește o vegetație extraordinar de bogată, o floră uriașă, al cărei urme se păstrează și astăzi în straturile carbonifere — și probabil petrolifere — ale pământului. — În ziua a patra răsare pentru prima oară soarele, și după soare luna și stelele. Acum dispar marile neguri dela începutul pământului, vaporii de apă se condensează, aerul rămâne curat de gaze și atmosfera limpede. — În ziua a cincea au fost create viețuitoarele din apă și păsările văzduhului. Acum apare viața organică și cântecul păsărilor, în care răsună bucuria și lumina creațiunii. — În ziua a șasea au fost create animalele pământului, toate — ca și plantele, peștii și păsările — „după felul“, solul, specia sau „sămânța“ lor. Mai pe urmă apare cea mai desăvârșită creație a lui Dumnezeu, regele creațiunii, omul. Se vede de departe că ordinea și succesiunea creațiunii este o ordine și succesiune naturală, din care se desprinde limpede și logic concluzia că lumea este creațiunea lui Dumnezeu.

Cu privire la timpul cât a ținut facerea lumii, știința vorbește de mai multe ere sau epoce geologice, iar religia creștină de cele șase respectiv șapte zile. Cum trebuiesc înțelese cele șapte zile? Cei mai mulți învățați sunt de părerea că ele nu trebuiesc luate în înțeles literal, ca șase-șapte zile solare, de 24 ore, ci spiritual, în sensul de epoce geologice. În privința aceasta s'au formulat tot felul de teorii, care încearcă să lămurească înțelesul celor șapte zile biblice. Mai întâi avem interpretarea simbolică, mistică, după care cele

șapte zile biblice exprimă simbolic opera și evoluția creațiunii.*

Unii spun că cele șapte zile sunt șapte idei de care s'a folosit Dumnezeu în opera creațiunii (interpretarea idealistă). Fixarea lor a făcut-o Moise pentru a consfinți ziua Domnului, ziua de odihnă și de sărbătoare. Alții sunt de părerea că referatul biblic despre creațiune este o poezie, un imn religios al cărui subiect este facerea lumii (interpretarea poetică). După alții referatul lui Moise ar fi un basm, o legendă formată în negura vremurilor, transmisă prin tradiție, până la Moise, care a fixat-o în scris (interpretarea mitică). După alții cele șapte zile ale creațiunii sunt șapte zile cosmice (de care se foloseau babilonienii la măsurarea timpului dela originea lumii). O zi cosmică avea 12 ore, o oră (0 minute, un minut 60 secunde, o secundă era egală cu un an solar; un minut egal cu 60 ani, un ceas cu 3600 ani și ziua cosmică cu 43.200 ani (interpretarea concordistă a zilelor cosmice). Deci o epocă ușor de împăcat cu erele geologice.

După Biblie încă poate să fie vorba de un timp mai îndelungat, dacă prin zilele creațiunii înțelegem epoce de timp raportate la eternitate și nu la durata celor 24 de ore. După Biblie „ziua Domnului“ nu are aceeași durată ca zilele solare. „Căci înaintea ochilor tăi — Doamne — o mie de ani e ca ziua de ieri, care a trecut“ (Ps. 89, 4). „...O zi, înaintea Domnului, este ca o mie de ani și o mie de ani ca o zi“ (II Petru 3, 8). Deci o zi ar fi un timp îndelungat și nedeterminat. Mai sunt și alte interpretări prin care se încearcă o împăcare între științele naturale și referatul lui Moise despre creațiune. Nu ne mai ocupăm de ele. În orice caz, nu e imposibil și incompatibil cu atotputernicia lui Dumnezeu ca cele șapte zile din Geneză să fie șapte zile calendaristice de câte 24 ore, așa după cum sunt indicate în cuvintele biblice, „și s'a făcut seară și s'a făcut dimineață“ (Fac. 1). „Când Dumnezeu vrea, se biruește rânduiala firii“ se spune în cărțile sfinte.

Dacă întrebăm despre scopul creațiunii, religia creștină răspunde că Dumnezeu a făcut lumea pentru a-și manifesta perfecțiunile, atotputernicia, atotînțelepciunea, bunătatea și iubirea. Lumea este mărturia perfecțiunii și iubirii Creatorului. Omul nu poate avea alt ideal mai înalt decât să-și asigure fericirea

* Impreună cu numărul 3 (imaginea Treime), numărul 7 are cel mai bogat înțeles simbolic, mistic. Astfel sunt: 7 ceruri (după teoria lui Ptolomeu), 7 zilele creațiunii, 7 zilele săptămânii, 7 minunile lumii, 7 înțelepții antichității, 7 candelile (are sfesnicul din cortul sfânt), 7 săptămâni de ani trec dela profetia lui Daniil până la venirea Mântuitorului, 7 taine, după șapte ani era la evrei anul sabatic — după 7 ori 7 ani urma anul jubileu, de 7 ori câte 7 se vor ierta păcatele, 7 vaci și șapte spice, visează Faraon, de 7 ori va greși cine ucide pe Cain, tronul lui Brahma e ridicat pe 7 șerpi urlași, 7 zile a jînut potopul (după legendele asiro-babilonene), lira lui Apollo avea 7 coarde, năutul lui Pan 7 țevi, Teba 7 porți, Orfeu plânge pe Euridice 7 luni, etc.

eternă în comuniune de iubire sfântă cu Dumnezeu și să năzuiască spre idealul de perfecțiune în bunătate, iubire și înțelepciune până la asemănarea cu Dumnezeu.

Aceste sunt răspunsurile la întrebările puse dela începutul meditației și concluziile la care am putut ajunge, cu ajutorul luminilor pe care ni le îmbie știința și religia creștină.

Lumea este capodopera planurilor atotînțelepte și a voinței atotputernice alui Dumnezeu.* Orice operă își are un autor; tot ce este natural ne duce la supranatural și tot ce este finit la infinit. Opera presupune autorul, naturalul presupune supranaturalul, finitul infinitul, existența parțială existența totală și lumea pe Dumnezeu. Sau cum spune Apostolul:

— „Orice casă se zidește de către cineva, iar ziditorul a toate este Dumnezeu“ (Evrei 3, 4).

Informațiuni

MULȚUMITĂ ARHIEREASCĂ. Prea Sfinția Sa părintele Episcop Andrei mulțumește pe această cale tuturor P. C. Protopopi, Preoți și credincioși din Eparhie, cari i-au trimis felicitări de sărbătorile Nașterii Domnului și Anul nou, rugând pe Dumnezeu să coboare pacea Sa în inimile tuturor.

■ **IN CATEDRALA DIN ARAD** slujba doxologiei de Anul nou a fost oficiată de P. S. Părinte Episcop Andrei înconjurat de un sobor de preoți și diaconi. A predicat I. P. C. Icon. Stav. Cornel Măgieru, revizorul eparhial.

La Botezul Domnului sfințirea apei s'a făcut, după obicei, în fața Catedralei tot de către P. S. Părinte Episcop înconjurat de un sobor de 12 preoți și 2 diaconi.

La aceste prăznuiri festive au luat parte autoritățile civile și militare și un număr impresionant de credincioși.

Răspunsurile liturgice au fost date în ziua de Anul de nou de către corul Armatei dirijat de dl Căpitan I. R. Botto, iar la Botezul Domnului de corul Armonia dirijat de dl Alex. Șerban.

* Voltaire: „Stăteam într-o noapte pe gânduri, răpit de priveliștea naturii. Eram uimit de adâncul nemăsurat al lumii cerești, de mersul nenumăratelor astre scilpitoare. Dar ceea ce mă minuna și mai mult era inteligența care stăpânea peste toate aceste nemărginite cuprinsuri. Imi spunea: Trebuie să fii orb, să nu rămâi uimit în fața acestui spectacol. Trebuie să fii un netot ca să nu-i poți întrezări autorul. Trebuie să fii nebun ca să nu-l adori“.

Acelaș: „În ce mă privește, cu cât cuget mai mult, cu atât îmi vine mai puțin a crede că ceasornicul acesta (lumea), ar putea să existe fără să aibă un ceasornicar“.

Larmarck: „S'a crezut de unii că natura este însuși Dumnezeu. Ciudat lucru! S'a confundat ceasul cu ceasornicarul, cartea cu autorul ei... numai Dumnezeu poate crea, natura doar poate numai să producă“.

F. A Lange: „Concepția mecanică a universului nu poate să ne desăvâșe esența intimă a lucrurilor“.

■ LA LIBRĂRIA DIECEZANĂ DIN ARAD se găsesc de vânzare următoarele manuale de Religie alcătuite pentru elevii școalelor primare: *Cunoștințe liturgice* de Prot. Florea Codreanu; *Carte de Religie pentru cl. VI. primară* de Pr. Demian Tudor și *Carte de Religie pentru cl. VII primară* de Pr. Petru Bogdan. În curând se va pune în vânzare și *Cartea de Religie pentru cl. III-a primară* de Prot. Viorel Mihiu.

■ IN NUMĂRUL 29 AL REVISTEI NOASTRE la pag. 210—211 din greșală s'a cules colatio, colationem, colatione în loc de calatio, calationem, calatione. Facem cuvenita rectificare.

No. 4364—1945

Circulară

către Consiliile Parohiale ort. române din Episcopia Aradului.

Pentru instaurarea situației de drept a bunurilor date în folosință Școalelor primare de Stat, altă dată folosite de școlile noastre confessionale, dar totdeauna proprietatea Parohiilor, de acord cu delegatul Ministerului Educației Naționale, Vă invităm, să constituiți de urgență un comitet, din care să facă parte Parohul președinte al Consiliului Parohial, Primarul Comunei și Directorul Școalelor primare din localitate. Acest comitet va avea menirea ca în conțelegere cu Consiliul Parohial să închirieze și să stabilească suma chiriei anuale a bunurilor date în folosință Școlii Primare de Stat. Contractul de închiriere se va încheia de o parte între Parohia ort. română ca proprietară reprezentată prin președintele Consiliului parohial și de altă parte între Comună, reprezentată prin Primarul Comunei. În contract se va stipula obligațiunea Comunei de a ținea în bună stare, pe cheltuiala sa, bunurile închiriate. Comitetul se va îngriji ca această chirie anuală să fie înscrisă în bugetul Comunei împreună cu sumele necesare pentru întreținerea în bună stare a bunurilor închiriate.

Despre executarea dispozițiilor de mai sus Consiliul parohial și Comitetul vor dresa un proces verbal comun, care prin Oficiul Parohial va fi înaintat Consiliului Nostru Eparhial cel mai târziu până la 15 Ianuarie 1946, când în această chestiune ne va vizita Delegatul Ministerului Educației Naționale.

Arad, la 18 Dec. 1945.

Consiliul Eparhial

CETIȚI CU DRAG ȘI RĂSPANDIȚI ÎN
CĂT MAI MULTE FAMILII „CALEA MĂN-
TUIRII” CUVANTUL ADEVĂRULUI CRIS-
TIN.

No. 10—1946

Concurs

Se publică concurs din oficiu cu termen de 15 zile pentru îndeplinirea parohiei vacante *Chisindia*, protopopiatul Buteni.

VENITE:

1. Sesiunea parohială, 25 jug. cad.
2. Casă parohială.
3. Stole legale.
4. Salarul dela Stat.

Parohia este de clasa a II-a

Cererile de concurs se vor înainta Consiliului eparhial din Arad.

Arad, la 3 Ianuarie 1946.

† ANDREI,

Episcop.

Traian Cibian,
consilier ref. eparhial.

1—2

Nr. 11—1946

Se publică concurs din oficiu, cu termen de 15 zile, pentru ocuparea parohiei de clasa a III-a *Ciungani*, protopopiatul Hălmașiu.

VENITE:

1. Salarul dela Stat.
2. Folosința alor 14 jug cad. pământ.
3. Stolele legale.

Cererile de concurs se vor înainta Consiliului eparhial din Arad.

Arad, la 3 Ianuarie 1946.

† ANDREI,

Episcop.

Traian Cibian,
consilier ref. eparhial.

1—2

N. 12—1946.

Se publică concurs din oficiu, cu termen de 15 zile, pentru îndeplinirea parohiei *Budești*, protopopiatul Gurahonț.

VENITE:

1. Salarul dela Stat.
2. Stolele legale.

Parohia este de clasa III a. Cererile de concurs se vor înainta Consiliului eparhial din Arad.

Arad, la 3 Ianuarie 1946.

† ANDREI,

Episcop.

Traian Cibian,
consilier ref. eparhial

1—2

Nr. 13—1946.

Se publică concurs din oficiu, cu termen de 15 zile, cu salarul dela Stat, pentru parohiile vacante bugetare:

1. *Luncșoara*, protopopiatul Hălmașiu.
2. *Lazuri*, " "
3. *Pleșcuța*, protopopiatul Gurahonț.
4. *Sănmartin*, " Arad.

5. <i>Sederhat,</i>	„	Pecica.
6. <i>Baia,</i>	„	Săvârșin.
7. <i>Cintei II,</i>	„	Chișineu Criș.
8. <i>Sânleani,</i>	„	Arad.
9. <i>Sânpaul,</i>	„	Arad.
10. <i>Sârbi,</i>	„	Hălmagiu.
11. <i>Vânători,</i>	„	Chișineu-Criș
12. <i>Dumbrăvița,</i>	„	Radna.
13. <i>Zărand II.</i>	„	Ineu
14. <i>Zimandul Nou,</i>	„	Arad.
15. <i>Ineu III.</i>	„	Ineu.

Arad, la 3 Ianuarie 1946.

† ANDREI,
Episcop.

Traian Cibian,
consilier ref. eparhial.

1—2

Nr. 3903/1945.

Comunicate

Comunicăm aci mai jos în copie, pentru luare la cunoștință, adresa Institutului General de Asigurări, Direcția Asistenței Nr. 3679/945 referitor la ajutoarele ce se acordă în caz de boală:

„Institutul General de Asigurare primește diferite cereri pentru asistență și ajutor a căror obiect întrece avantajile oferite și comunicate de Institut membrilor săi, prin adresele circulare anterioare. În scopul de a nu se mai invoca necunoașterea acestora, de a înlătura orice confuzii și pentru a evita pe viitor corespondența inutilă, cu onoare vă rog să binevoiți a aduce la cunoștința funcționarilor Domniei-Voastre, atât din centrul cât și serviciile exterioare, lămuririle de mai jos. Institutul General de Asigurare acordă funcționarilor de Stat și soțiilor funcționarilor publici, membri ai Institutului, asistență medicală gratuită, în toate cazurile de maternitate. Această asistență constă în internarea pe contul Institutului, la sanatorii în Capitală, sau orice spital din cuprinsul Țării a tuturor cazurilor de maternitate cari se ivesc. Prin internare, Institutul înțelege să suporte la Sanatorii, conform convențiilor încheiate, costul spitalizării propriu zise, sala de operații, pansamente și analize, însă în niciun caz și plata medicilor a căror intervenție a fost eventual solicitată, aceasta urmând a se face de către pacient, conform acordului intervenit între părți. Asistența medicului intră în costul internării numai la secțiile de spital. Pentru obținerea internării în caz de naștere este necesară o simplă cerere, prevăzută cu certificarea calității din partea autorității respective unde solicitatorul funcționează. Institutul General de Asigurare în aceeași măsură acordă membrilor săi și familiilor acestora, soție, soț și

copii minori, bolnavi de T. B. C. asistența medicală gratuită, prin suportarea costului internării acestora în Sanatoriul de chirurgie Pulmonară și osoasă București, Moreni, Dâmbovița, Marilac-Caraș, Agigea-Constanța, Dobrița-Gorj. Sanatoriul Societății pentru profilaxia Tuberculozei din București, Filaret, Bisericieni-Neamț și Bărnova Iași. Sanatoriile Ministerului Sănătății și Ocrotirilor Sociale: Gioagiu-Hunedoara, Dr. Mărzescu-Brașov, Dr. Mețulescu-Craiova, Satu Lung, Brașov, Arad T. B. C. Institutul ortopedic Cluj, Mazitim—Mangalia, Avrig—Sibiu, Leamna-Dolj. Sanatorii particulare, Dr. Cosmuță—Predeal. Pentru obținerea acestei asistențe, cel îndreptățit la internare, se va adresa Institutului cu o cerere certificată de autoritatea respectivă și care va trebui să fie sprijinită de un certificat eliberat de medicul autorizat. În cazul funcționarilor cari au la dispoziție o Casă de Credit proprie, se va adăoga și dovada acesteia, prin care se recunoaște că deși a fost sesizată, nu este în măsură a acorda asistența solicitată. Institutul, în grija ce o are pentru membrii săi, le oferă asistență și pentru orice fel de Maladii, însă aceasta spre deosebire de cele enumerate mai sus, se acordă restrâns pentru anul în curs, numai în spitale și numai personalului inferior în întregime și familiilor respective, iar funcționarilor numai până la gradul de impiegat inclusiv.

Cererile de internare pentru o îngrijire medicală sau intervenție chirurgicală, vizate de autorități și însoțite de certificatul medical doveditor, vor cuprinde și indicarea spitalului unde urmează a se face internarea. Odată cunoscut faptul că Institutul General de Asigurare nu acordă membrilor săi decât asistență spitalicească efectivă și numai pentru cazurile mai sus enumerate, nu vor mai avea justificare în viitor cererile de ajutoare în bani pentru diferite motive și nici cererile de internare în alte condițiuni decât cele prevăzute mai sus. Director general ss. Sebastian Cernat. Director ss. Indescifrabil”.

Consiliul Eparhial

Nr. 4403—1945

În complectarea comunicatului nostru Nr. 3792—1945, publicat în Biserica și Școala Nr. 26-27—1945, referitor la constituirea Consistoriului Spiritual mitropolitan de pe lângă Mitropolia Ardealului, din care au lipsit delegații Eparhiei Clujului, comunicăm numele acestor delegați:

1. Preot Pavel Șendrea, spiritual la Academia teologică din Cluj, ca membru ordinar,
2. Preot Iuliu Goșescu, dela parohia Cetatea II ca membru suplent.

Arad, la 31 Decembrie 1945.

Consiliul Eparhial